

ประวัติศาสตร์ขบวนการนักศึกษา : มายาเพื่อความมั่นคง

ที่มาของข้อเขียนนี้

ผู้เขียนได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาซึ่งจัดโดยภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม (ศกก่อน) นี้ หัวข้อสุดท้ายของการสัมมนาเป็นการเสนอผลงานของคณะนี้เองนี้ด้วย หัวข้อนี้คือ “นักศึกษานักศึกษาไทย แผนกวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ในหัวข้อ “ขบวนการนิสิตนักศึกษา 2516-2519” ซึ่งได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์มากพอสมควร

ผู้เขียนรู้สึกมีความผิดที่ไม่ได้เสนอความเห็นใด ๆ ในวันนั้น ทั้ง ๆ ที่ตั้งใจไว้แล้วว่ามีข้อวิจารณ์ทั้งแนวคิด ข้อผิดพลาด การใช้เหตุผลในประเด็นต่าง ๆ มากมาย ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อพบกับความเห็นวิจารณ์ในทำนอง “อบรม” ผู้เสนอและขบวนการนักศึกษา หรือคำถามแปลก ๆ ที่ไม่สมควรถามทำให้อีกเกิดความคิดเห็นที่อยากโต้แย้ง แต่ไม่สามารถถกเถียงออกมาได้ทันเวลาอันมีจำกัด

จึงปรารถนาว่า คงไม่มีผู้ใดปฏิเสธหากจะขอเสนอความเห็นต่อรายงานและการวิจารณ์ในวันนั้นในรูปของข้อเขียน.

ตอนที่ 1

ขบวนการนักศึกษา 22-24 ในประวัติศาสตร์ขบวนการนักศึกษา 16-19

สรุปโดยย่อของรายงานดังกล่าว เป็นการลำดับเหตุการณ์หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อตัวของขบวนการนักศึกษาตั้งแต่ก่อน 2516 จนถึงการถูกปราบปรามเมื่อปี 2519. ในช่วงแรกเป็นการเสนอปัจจัยแวดล้อมทั้งบริบททางสังคมและสถานะของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเกิดขึ้นของขบวนการ 14 ตุลาคม 2516 จากนั้นก็ลำดับเหตุการณ์ที่ขบวนการนักศึกษากระทำการไปในแนวโน้มที่โดดเด่นกว่าคือการยอมรับมากขึ้นทุกทีจากประชาชน (?). ทั้งนี้ตอนเริ่มของรายงานได้ให้คำจำกัดความของ “ขบวนการนักศึกษา” และ “บทบาททางการเมือง” เป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์ต่อไป

พิจารณาจากการนิยาม “ขบวนการนักศึกษา” ว่าหมายถึงขบวนการที่กระทำการต่อเนื่อง, มีมวลชนสนับสนุนในระดับพอสมควร, โดยมี

แกนนำจำนวนหนึ่ง, หรือการแบ่งนักศึกษาออกเป็น ส่วนก้าวหน้า เป็นกลางและรักความเป็นธรรม, แล้วสรุปประเมินว่าขบวนการนักศึกษาหมายถึงส่วนใด ประกอบกันบ้าง. อาศัยประสบการณ์ของผู้เขียนเองก็พอจะสังเกตได้ว่าเป็นทัศนคติที่เพิ่งปรากฏขึ้น ในหมู่นักกิจกรรมนักศึกษาราวปี 2522-2524 เป็นต้นมา. และแนวทัศนคติที่ปรากฏโดยตลอดใน รายงานก็ใกล้เคียงอย่างมาก (หรืออยู่บนพื้นฐาน) กับการรับรู้ของระยะเวลาช่วงนั้น ซึ่งดำรงอยู่ ท่ามกลางกระแสความคิดที่พยายามจะฟื้นฟูบทบาท ของขบวนการนักศึกษา (อย่างไม่จำเป็นต้องเป็น แบบเดิม), กระแสการถดถอยของแนวคิดสังคมนิยม, และวิกฤตการณ์ในกลุ่มการเมืองที่ปฏิเสธ ระบบสังคมนิยมที่เบ็ดเสร็จทั้งหลาย—โดยเฉพาะพรรค. พร้อม ๆ กับการสถาปนาตัวเองของแนวทางการ เมืองใหม่ของรัฐไทยภายใต้ฉายา “ประชาธิปไตย ครั้งใหม่” ที่มี “นโยบาย 66/23” เป็นตัวแทน ทางอุดมการณ์.

ใจความสำคัญที่เป็นแก่นของรายงานคือข้อเสนอที่ว่า ขบวนการนักศึกษาหลังปี 2516 ดำเนินกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับความคึกคักใจของคนไทย (ซึ่งผู้เสนอเห็นในตอนหนึ่งว่าโดยเฉพาะชนชั้นกลางในกรุงเทพฯ). ยิ่งขบวนการนักศึกษาหันไปนิยมแนวคิดสังคมนิยมหรือพุดจาใกล้เคียงกับพรรค. ก็ยังไม่ได้รับการยอมรับมาขึ้นทุกที จึงถูกโจมตีและตอบโต้ด้วยความรุนแรงมากครั้งขึ้น กระทั่งเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ในที่สุด

ผู้เสนอเรียกภาวะดังกล่าวว่า ขบวนการศึกษาเป็น “สิ่งแปลกแยก” (alienation) ต่อสังคมไทย.

ทั้งข้อมูลและการตีความอยู่ในบรรยากาศของปี 2522-24 ซึ่งผู้เสนอเองได้สัมผัสกับขบวนการศึกษา, และบรรยากาศของปัจจุบันขณะเขียน. ในบรรยากาศทั้ง 2 ระยะนั้น มีทัศนคติของขบวนการศึกษาบางประการที่กลายเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้ว เช่นเห็นว่าช่วง 2516-2519 เป็นความผิดพลาด, ซ้ายเกินไป, 6 ตุลา 2519 เป็นความพ่ายแพ้ที่นักศึกษากลายเป็นเหยื่อเพราะความไม่สุ่มรอบคอบของตัวเอง เป็นต้น (ไม่จำเป็นว่าทัศนคติยอมรับกันทั่วไปคือความจริง—คงจะกล่าวต่อไป)

สมมุติฐานของรายงานนี้จึงพยายามหา “ความโดดเด่นแปลกแยกเป็นลำดับ” ทั้งสาเหตุ พฤติกรรม และปัจจัยแวดล้อม. ภาพดวงตาอันหนึ่งที่มีลักษณะอย่างง่าย ๆ ก็คือ ขบวนการนักศึกษาบัญญัติขึ้นก่อน 14 ตุลา 2516 มีก้าวเดินที่สุ่มหน้าประทับในความทรงจำและประสบความสำเร็จเรื่อยมาจนถึง 14 ตุลา 2516 จึงเป็นความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจแก่นับจากกลางปี 2517 เป็นต้นมาที่ตกต่ำผิดพลาดเรื่อยมาจนถึง 6 ตุลา 2519 ซึ่งความพ่ายแพ้ที่ฟังทลึงเสียง, อ้ายซ้ายจ๊กหรือ “เคลื่อนไหวแบบเก่า ๆ” จนตกเป็นเหยื่ออีก.

หากจะวาดเป็นกราฟก็คงมีเส้นง่าย ๆ แค่นี้แล้วก็ลง.....เท่านั้นเอง.

ทัศนคติกลายเป็นที่ยอมรับทั่วไปและกลายเป็นสมมุติฐานของผู้เสนอด้วยนั้น กลายเป็นการตีกรอบการอธิบายหรือแม้แต่ข้อมูลหลาย ๆ ตอน. ในรายงานนั้นผู้เขียนใช้การ “ประเมิน” ผลการเคลื่อนไหวหลายครั้งด้วยตนเอง และจึงประเมินด้านผลลบหรือ “ด้าเส้น” เป็นหลักสำหรับหลังปี 2517 ในขณะที่ประเมินด้านผลสำเร็จพอกพูน

ระดมทีละนิคมเกิด 14 ตุลาคม. ข้อมูลบางกรณีก็เพิ่งผลิตขึ้นมาหลังจาก 6 ตุลาคม 2519 ไปแล้วและหลังจาก พทท. เริ่มจะล่มแล้ว คือการโยนบาปไปให้ พทท. และพิรุณ ฉัตรวณิชกุล เช่นกรณีเดินขบวน 21 มีนาคม 2519 แล้วถูกระเบิดหน้าสยามสแควร์ ทั้ง ๆ ที่ความจริงมิได้เป็นเช่นนั้น และกลายเป็นว่าขบวนนักศึกษาผู้ก่อการจะเกิดระเบิดแต่ก็ยังเดินเพื่อจะผลักดันนักศึกษาเข้ามาข้าง พทท. มากขึ้น ก็ทำนองเดียวกับข้อมูลที่เพิ่งเกิดขึ้นในราวปี 2522 เป็นต้นมาว่านักศึกษาผู้ก่อการจะถูกปราบเมื่อ 6 ตุลาคม แต่ก็ยังชุมนุมต่อเพื่อจะได้ผลักดันเข้าป่าตามแผน พทท. ข้อมูลเหล่านี้ถูกบันทึกขึ้นภายหลังแต่สามารถดำรงอยู่ได้เพราะสอดคล้องกันก็กับความเชื่อในระยะหลัง

การ โยนความผิดพลาตของขบวนการศึกษาให้ พทท. และพิรุณ เกิดขึ้นในบรรยากาศของระยะเวลาที่กล่าวมาซึ่งรัฐลดความเป็น "ผู้ร้าย" ลง จึงหันกลับมาขู่หน้าหาผู้ร้ายกันเอง, ไม่ว่าจะ เป็น พทท., พิรุณ, ความไม่สุขุม, ความซัดจัตหรือกระทั่ง ความอึดสังคมนิยมก็ตามก็

ทฤษฎีนิคมทหารเชิงปริมาณ

ตั้งนำพิจารณาแล้วคือ เราใช้ทฤษฎีทางการเมืองหรือประวัติศาสตร์ว่านัก โท่นมาเป็นแนวความคิดแก่เราว่า ความแพ้ชนะทางการเมืองซึ่งชาติที่ทหารเขาจะใจชนชั้นกลางเท่านั้น แน่แน่นอนว่าแนวความคิดนี้ ไม่ผิดเสียทั้งหมด, แต่ควรจะต้องหันมาขบคิดว่าความยอมรับ จากชนชั้นกลางเป็นปัจจัยสำคัญภายใต้สภาวะทางสังคมการเมือง เช่นใด การปฏิวัติรัฐประหารในสังคมไทยที่ผ่าน

มาก็ไม่ได้แพ้ชนะตรงนั้นเท่าไรนัก, ยกเว้นกรณี 14 ตุลาคม 2516, หรือสิ่งนี้เพิ่งกลายเป็นปัจจัยสำคัญหลังปี 2516 ใดอย่างไร? บัจุบันนี้เป็นสิ่งสำคัญต่อกลุ่มการเมืองชนิดโคบัง, กองทัพหรือกระทั่งแดงจำเป็นต้องได้รับการยอมรับชนชั้นไหน? จริงหรือที่ว่าขบวนนักศึกษาเมื่อปี 2519 ไม่ได้ได้รับการยอมรับจากชนชั้นกลางในกรุงเทพฯ ในขณะที่ฝ่ายต่อต้านนักศึกษาโฆษณาได้ผล และช่วงชิงการยอมรับไปได้? จริงหรือที่ว่านักศึกษาใกล้ซึกชนชั้นล่างของสังคมมากกว่าและเสียความยอมรับจากชนชั้นกลางไป? กระบวนการสร้างความยอมรับหรือไม่ยอมรับในคราวนั้นเป็นไปตามธรรมชาติและมีปัจจัยชี้ขาดอยู่ที่พฤติกรรมความซัดจัตของนักศึกษาจริงหรือ? แน่ใจหรือว่าการเคลื่อนไหวของนักศึกษาที่ก่อน 14 ตุลาคมเป็นที่ยอมรับมากขึ้นเป็นลำดับจากประชาชน ตลอดจนสมาชิกสภาหน้าโคม กลุ่มไรต์ใหม่ หรือสภากาแฟ(เกตร) คิดว่าพวกเขาเป็นคนนอกออกประจำมหาวิทยาลัย คนอยู่นานเท่าไร แล้วทำไมความ ไม่ยอมรับแม้แต่แค่ใหม่วิทยาลัยดังกล่าวจึงผลิตเป็นความยอมรับนับแสนนับล้านในเวลาไม่กี่ปี? ในแง่หนึ่ง, จนกระทั่งหลัง 14 ตุลาคม 2516 ฝ่ายก้าวหน้า (ตามแบบผู้เสนอกล่าว ในที่สัมมนาเอง) ยังไม่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งทุกมหาวิทยาลัย ทว่ากลับชนะในทุกแห่งเมื่อปี 2519 ซึ่งผู้เสนอเห็นว่า เป็นระยะที่ชนชั้นกลางไม่ยอมรับขบวนนักศึกษา

สมมุติฐานที่คิดเหมือนจะ ไม่ได้อาศัยกรอบความคิดใด ๆ มาเป็นแนว กลับมีรากฐานบน "ทฤษฎี" การเมืองที่คลุมเครืออันหนึ่ง ซึ่งงานหลาย ๆ ชิ้นในแนวนั้นไม่เคยเสนอออกอย่างกระ

ข้างเลย¹ ทำให้เราต้องทบทวนว่ามีแนววิเคราะห์ที่มีข้อนำส่งน้อยกว่านี้หรืออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้สอดคล้องกันดีกว่านี้ไหม ? มีทางใหม่ที่เราจะถอดกฎเกณฑ์บางอย่างออกมาจากปรากฏการณ์เหล่านั้นได้มากกว่าแค่ “รับได้-รับไม่ได้” ซึ่งเป็นทฤษฎีรัฐศาสตร์แปลก ๆ ที่อ่อนทั้งตรรก, สมมติฐานและวิธีการพิสูจน์ แค่กลับยอมรับกันมาก โดยไม่ค่อยสงสัยเพราะไปกันได้กับผลลัพธ์ตามที่เชื่อกันอยู่

เราคงจะต้องทำความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหนึ่ง ๆ ในแง่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังคมวิทยาและประวัติศาสตร์ของมันอย่างซับซ้อนกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อจะเห็นซีกจิ้งกัของความจำต้องเป็นที่ปะทะคลอเคลียกับอิสระของเจตน์จำนงค์ของผู้กระทำการฝ่ายต่างๆที่ช่วงชิงกันเป็นผู้กำหนดประวัติศาสตร์บนเงื่อนไขของความ เป็นไปได้ทางสังคม.

1. งานวิเคราะห์ในแนวนี้น่าจะปรากฏมากมายในเอกสารที่เผยแพร่ในขบวนการนักศึกษาในช่วงประมาณปี 2522-2524 ซึ่งมีการประเมินทบทวนบทบาทขบวนการนักศึกษาในอดีตกันขนานใหญ่ ผู้เขียนขอตั้งข้อสังเกตว่าอาจมีที่มาจาก 2 แหล่งใหญ่ ๆ คือ กระแสแรกมาจากแนวคิดเรื่องการเดินแนวทางมวลชน ซึ่งมีวิธีการพิจารณาที่เน้นมาด้วยก็คือ การแบ่งมวลชนออกตามระดับความเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น ก้าวหน้า, เป็นกลาง, ถ้าหลังและปฏิวัติ, หรือตามชนชั้น (อย่างง่าย ๆ) เช่น กลไกรัฐ, ชนชั้นนายทุน, นายทุนน้อย, กรรมกร, ขวานาและผู้ที่รักชาติรักประชาธิปไตย. หรือต้นฉบับแรกสุดก็คงมาจากทฤษฎีวิเคราะห์ชนชั้นขบวนการเพื่อแยกแยะ

ประวัติศาสตร์อิงนิยาย : ชนะไม่เคย เป็นมาร

คงได้กล่าวแล้วว่านับจากปี 2522 เป็นต้นมา การอธิบายประวัติศาสตร์ขบวนการนักศึกษาในช่วงระยะเวลา 2516-2519 แทบจะกลายเป็นข้อสรุปที่ยึดแล้วว่า เป็นผลของความขี้ขลาด. ในแง่หนึ่ง, ที่ศณะนี้อาจเป็นคำอธิบายที่ถล่มทลายมาดีแล้วและถึงเวลาคัดค้านแล้ว (?) แต่จากที่กล่าวมาจะเป็นว่านี่อาจเป็น “ซีกจิ้งกั” ที่เราหากำอธิบายดีกว่านี้ไม่ได้แล้วแทนที่จะก้าวข้าม ไปค้นหาที่ศณะที่อุดมสมบูรณ์กว่า กลับยอมรับมันและจำกัมันและจำกัการรับรู้อดีตไว้เพียงแค่นั้น.

สมมติฐานและวิธีการศึกษาที่แตกหน่อออกมาจากที่ศณะที่จำกัมันจึงจำกัตามไปด้วย. ที่นิยมทำกันมากคือ การพยายามแบ่งประชาชนออกเป็น 3 ส่วน เช่น ก้าวหน้า เป็นกลาง ถ้าหลัง, หรือแบ่ง

ยุทธศาสตร์ทางการเมืองในการช่วงชิงมวลชน กระแสที่สองซึ่งไม่มีรากเหง้าที่เกี่ยวกับกระแสแรกเลยมาจากแนววิเคราะห์เชิงสังคมวิทยาการเมือง เช่นบทความหลายชิ้นของ ศ. เสน่ห์ จามริก คือ “การปฏิวัติตุลาคม 2516” และบทความของ เบน แอนเดอร์สัน, “Withdrawal Symptoms” ที่รู้จักกันดีในช่วงระยะดังกล่าว-จารีตการวิเคราะห์แบบกระแสแรกลดอิทธิพลแต่ยังคงค้างเป็นวิธีการคิดในหมู่ นักกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในขณะที่เว้นหันไปสนใจกระแสสองมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ทั้งสองกระแสต่างเฝ้าต่อแนวความคิดที่ผู้เขียนวิจารณ์อยู่ และขบวนการนักศึกษาสามารถรับทั้งสอง 2 กระแสให้ปรับเข้าหากันได้.

นักศึกษาออกเป็น 3 ส่วน เช่นกัณฑ์ รักความเป็นธรรม และเป็นกลาง. จากนั้นก็พิจารณาว่า ขบวนการนักศึกษาหมายถึงใครบ้างและใครบ้างที่ยอมรับ ในการเคลื่อนไหวหนึ่ง ๆ ส่วนไหนบ้างที่ยอมรับหรือต่อต้านเป็นกัน. อุปสรรคสำคัญในการแบ่งแล้วพิจารณาคือการประเมินเอาเองของแต่ละฝ่ายหรือกระทั่งแต่ละคน ซึ่งก็มักจะประเมินจากผลการต่อสู้ว่าใครแพ้ใครชนะไปแล้วนั่นเอง. การเขียนประวัติศาสตร์บนสมมติฐานและวิธีการทำงานนี้อาจเป็น "บทเขียน" ก็ได้หรือเป็นการเขียนอย่าง "ลึกลับดูซี" กับลึกลับก็เป็นได้ สุดแต่เห็นว่าใครชนะและใครเป็นผู้บันทึกอดีต

เวลากันผู้ชกกันฝีมือเป็นสิ่งตัดสินผล. หากกรรมการไม่สุจริต คนคู่ก็ยังเป็นพยานในฝีมือ. แต่การเขียนถึงการต่อสู้ในอดีต เปรียบเสมือนเราคุยลมวอยก่อนแล้วค่อยเขียนบรรยายยกค้อยก. หากยังไม่เชื่อก็ลองดูสิว่า ตะครไทยรบพม่าในสุดท้ายไทยต้องชนะ. อเมริการบกับเยอรมันในภาพยนตร์ที่โรอเมริกันก็ชนะทุกที. ประวัติศาสตร์ฝ่ายซ้ายไทยและขบวนการนักศึกษาที่เขียนในช่วงปี 2522 เป็นต้นมา ก็เขียนในทำนองเกี่ยวกับตะครอิงประวัติศาสตร์หรือภาพยนตร์สงครามนั้นแหละ.

สมมติว่า รัฐบาลธานินทร์ครองอำนาจมาได้ 7-8 ปี. เวียดนามไม่ได้อีกกับ พูซาจีนไม่ตัดความช่วยเหลือพท., พทท. จึง "ล้อมเมืองและยึดเมืองในที่สุด" ได้สำเร็จ คำอธิบายอดีตของขบวนการศึกษาก็คงออกมาในแนวที่ลึกลับในช่วงปี 2519-2521 ซึ่งขณะนั้นอิทธิพลของพทท. ทั้งการการเมืองแนวที่ชนะยังแข็งแกร่งพอสมควร (ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เท่ากับว่าพทท. ลึกลับกว่า, หรือแนวที่ชนะแบบพทท. ตรงความความจริงที่สุดเลย). คงเป็นไปได้ว่าจะเกิดการประเมินตามสไตล์พทท. ว่า... "ชน-

ชนกลางและล่างเข้าข้างฝ่ายก้าวหน้ามากขึ้นเป็นลำดับ แม้จะดูซัดขวางด้วยกำลังจัดตั้งของ ฝ่ายปฏิวัติ ที่มาในรูปอันธพาลจนถึงกองทัพ เมื่อ 6 ตุลาคม 2519 ก็ไม่อาจยับยั้งกระแสธารรักชาติ รักประชาธิปไตยของมวลชนอันไพศาลได้ ตุลาคม 2519 เป็นเพียงการชกชิงหวั่นไหวการค้นรื้อเอกสารของฝ่ายปฏิวัติที่มีจำนวนน้อยนิดแก่กุมพลไกรรัฐอยู่นั่นเอง"

และในความเป็นจริงชนชั้นกลางในกรุงเทพฯ จำนวนมหาศาลหลัง 6 ตุลา 2519 มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ทางใดทางก็ทางหนึ่งกับคนที่เข้าป่าหรือการต่อสู้ในชนบทของพทท. พอที่จะให้ผู้ชนะในกรณีนี้สมมติขึ้นมาถึงกล่าวเขาไปอ้าง ใค้อย่างไม่ซัดเงินนัก

(มวลชนเป็นผู้สร้างประวัติศาสตร์เสมอ เพราะประวัติศาสตร์ (สมัยใหม่) มักถูกเขียนให้มวลชนเป็นผู้สร้าง.)

แต่ในความจริง ปัจจุบันนี้เราได้มอบความหมายและคุณค่าแก่การต่อสู้ของขบวนการนักศึกษาในยุคนั้นแล้วว่า "ผู้พลาด" และ "ฝ่ายแพ้" ประวัติศาสตร์จึงต้องถูกเขียนให้สอดคล้องกัน. จึงต้องมีแนวคิด ทฤษฎี สมมติฐาน และวิธีการที่เริ่มต้นจากผลย้อนกลับไปอธิบายปรากฏการณ์แบบยกค้อยก.

อิทธิพลของความท้ายแพ้ 2522-2524

สำหรับคนจำนวนหนึ่งซึ่งมองดู 14 ตุลา และช่วง 3 ปีดังกล่าวเป็น "บีกาจ" ที่สิ้นสะเทือนสถานะเดิมของระเบียบของสังคมที่เราหวงแหน ย่อมถือว่าช่วงเวลาดังกล่าวและขบวนการนักศึกษาเป็นตัวแทนของความปั่นป่วนตัวก่อความไม่มั่นคง

เป็นประวัติศาสตร์ที่ไม่ควรให้เกิดขึ้นอีก และควรจะถูกลืมเสียด้วย ประวัติศาสตร์ในทัศนะคนจำพวกนี้ไม่มีที่ว่างแก่บทบาทความสำคัญของขบวนการนักศึกษาต่อสู้ล้มไทย ทั้งยังเกิดกระบวนการเคลื่อนไหวประวัติศาสตร์ช่วงนั้นจากความทรงจำด้วย. สิ่งนี้จะกล่าวในตอนต่อไป.

แต่ยังมีคนอีกจำนวนมากที่ทัศนะต่างลิบลับกับคนจำพวกนี้ ทว่าก็มอบความหมายและคุณค่าแก่ขบวนการนักศึกษาในทำนองที่กล่าวมา และมักจะยอมรับ "ทฤษฎีมหิตมหาชนเชิงปริมาณ" เช่นกัน

เรามักถือเอา 6 ตุลาคม 2519 เป็น "ป้าย" บอกความผิดพลาดพ่ายแพ้ แต่หากเรากลับกันสักนิดว่า ระยะเวลาหลัง 6 ตุลาคม 2519 ถึงราวปี 2521 มิใช่หรือที่อำนาจรัฐกรุงเทพฯ ซึ่งปกครองโดยทหารสรวุฒิก (ทั้งโดยตรงและเป็นเงาเป็นเปลือกให้) ถูกทำลายอย่างถล่มแหลมที่สุด. ความแหลมคมของความขัดแย้งมิได้จำกัดอยู่เพียงแค่ชนบท แต่ขยายเข้ามาถึงผู้คนในเมืองด้วย (โดยเฉพาะชนชั้นกลาง) กระแสการปฏิวัติอำนาจรัฐเดิมและพิสมัยกับมายาการของพคท.แพร่ลงในกลุ่มปัญญาชนชั้นกลางและล่างทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผลสะท้อนของความขัดแย้งที่แหลมคม แสดงออกหลายประการ เช่น การปรับยุทธศาสตร์ของพคท. เตรียมเข้าสู่ระยะรุก (ข้อนี้ทางการรัฐ)² การปรับปรุงยุทธศาสตร์ของรัฐ

2. คู่มือแสดงในการประชุมสรุปผลการดำเนินงานเพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์สามในโซบาช 66/23 ฉบับแรก ๆ หรือในคำสัมภาษณ์ของ นต. ประสงค์-สุนศิริ ใน The Nation Review, 5 July 1984

ไทยจากยุคทองสู่ยุคเกรียงกัก และยุค 66/23 การเปลี่ยนสถานะจาก "ผกค." เป็น "พคท." หรือ "ทปท." และเป็น "ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย" ในที่สุดเป็นต้น

เราจะอธิบายสภาวะการเมืองไทยหลัง 6 ตุลาคม 2519 ว่าอย่างไร, หากเราอธิบายว่าขบวนการนักศึกษาแปลกแยก, ผิดพลาด, พ่ายแพ้, จนจบสิ้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2519 นั้นเอง. หรือเราจะถือ "แก้อธิปไตย" ระยะประมาณปี 2519-2521 ด้วยว่าไม่มี ความขัดแย้งที่แหลมคมและทรงอิทธิพล ระหว่างฝ่ายรัฐแบบเดิมกับฝ่ายต่อต้านเกิดขึ้นเลย.

กระทั้ง พคท. ได้เผยแพร่คำแถลงของตนเองออกมา (ทั้งโดยสถานการณเฝ้าสากลและภายใน) ว่ารากฐานทางทฤษฎีและการจัดตั้งผิดพลาดล้ำสมัย. ผู้คนได้รู้จักพคท.มากขึ้นว่า หากได้ชัยชนะก็อาจจะนำไปสู่วิบัติภัยอีกแบบหนึ่ง, แลมิซึกความสามารรถที่จะเอาชนะก็มีไม่มาก. จนในที่สุดก็พ่ายแพ้โดยพื้นฐานทั้งความผิดทฤษฎี, การจัดตั้งทางการเมืองและการทหาร

ความผิดพลาดพ่ายแพ้ของพคท. ถูกตัดสินในการต่อสู้ที่เป็นจริง แต่ความผิดพลาดพ่ายแพ้นี้ย้อนหลังไปตัดสินบทบาทฐานะของขบวนการนักศึกษาด้วยหรือ? แม้การต่อสู้ของขบวนการนักศึกษาและพคท. จะมีความเกี่ยวพันหรือส่งผลกระทบต่อถึงกัน (ไม่ว่าโดยตรงหรืออ้อม, จงใจหรือเป็นไปเองก็ตาม) แต่ก็ไม่น่าหมายความว่า เราสามารถประเมินบทบาทฐานะของพคท. และขบวนการนักศึกษา ช่วง 2516-2519 ไปในแบบเดียวกันหมดได้.

สิ่งที่ควรพิจารณาให้ซับซ้อนก็คือ ความถูกต้องของความถกเถียงได้เป็นปัจจัยตัดสินบทบาทฐานะ

ที่มีอิทธิพลต่อสังคมในช่วงหนึ่ง ๆ ไปในแบบเดียวกันหมด. ความคิดที่ผิดพลาดของพวก. มิได้ทำให้พวก. ฝ่ายแพ้ตกลงมาตั้งแก่กันจนจบ มิได้ส่งผลต้านลบแก่สังคมไทยแก่กันจนจบ. ความคิดถูก ๆ ผิด ๆ ชำยจืดบ้าง, เอียงขวาบ้างของ ขบวนการนักศึกษา มิได้ทำให้ขบวนการศึกษามีบทบาทฐานะ หรือส่งผลกระทบเทือนแก่สังคมกติกเลบเรื่อยมาเป็นลำดับ. ครั้นยิ่งถือเอาปัจจัยความถูกต้องทางความคิดของพวก. และความพ่ายแพ้ในที่สุกของพวก. ในขณะที่ย้อนหลังไปประเมินบทบาทฐานะทางการเมือง (ไม่ใช่แนวความคิด) ของ ขบวนการนักศึกษาเมื่อ 2516-2519 จึงอาจยังทำให้ประเมินสนับสนุนไปแทนไปหมด

การโต้แย้งต่อการประเมินบทบาททางการเมืองของขบวนการนักศึกษา 2516-2519 ดังที่กล่าวมา ก็มีได้หมายถึงการยอมรับแนวความคิดของพวก. หรือแม้แก่ของขบวนการศึกษานั้น. การปฏิเสธแนวความคิดเหล่านั้น มิควรทำให้เรากลับไปเปลี่ยนประวัติศาสตร์ด้วยการลดความสำคัญ หรือประเมินคุณค่าและความหมายด้วยผลลัพธ์สุดท้ายหลังจากนั้นหลายปี

แต่ที่ชนะที่ถูกโต้แย้งดังกล่าวมาทั้งหมดนี้ยังมีใช้หรือที่เป็นกระแสหลักที่กำลังซบักเซม้นต่อการลดความสำคัญ หรือถึงขนาดพยายามลบ 14 ตุลา และขบวนการนักศึกษา 2516-2519 ออกจากประวัติศาสตร์และความทรงจำของสังคมไทย.

ตอนที่ 2

คำพิพากษา, ความทรงจำ, ความจริง

ปฏิกริยาจากผู้ฟังในวันนั้นเป็นตัวอย่างที่ดีถึงการให้คุณค่า และค่าทัศนคติสังคมมอบให้แก่ ขบวนการนักศึกษา. ในขณะที่นักคิดนักวิชาการเห็นว่ายังมีประเด็นมากมายที่ทำให้ประวัติศาสตร์ช่วงดังกล่าวอาจจะประเมินได้อย่างรอบคอบเที่ยงธรรม ต้องอาศัยการค้นคว้าอีก, กลับมีคนจำนวนไม่น้อยที่ “ลงความเห็น” ทัศนคติไปเรียบร้อยแล้ว

ปฏิกริยาต่อรายงานดังกล่าว โหม้เอียงไปในทาง “อบรมทักเตือน” ผู้เสนอโดยมีเนื้อหาของ การสั่งสอน ขบวนการนักศึกษาอยู่ที่ อาทิเช่น การท้วงติงว่า ขบวนการนักศึกษา ไม่ได้นำประชาธิปไตยมาสู่สังคมไทย, การชมเชยผู้เสนอว่ากล้าหาญที่ประเมินความผิดพลาด (ของตนเอง?) ออกมา, ไม่กับแค้นก็ถึงต่อคำทักเตือนแล้วก่อปัญหา สังคมอย่างที่ผ่านมา, หรือเฝ้าคำสาปจากผู้เคยมีส่วนในขบวนการศึกษา ในทำนองว่า ไม่รู้สมัยก่อนคิดอย่างนั้นได้ยังไง, ราวกับว่าปัจจุบันเขาได้ ศาสสว่างแล้วและความรับรู้แบบปัจจุบันสูงควัวิญญูภาวะแล้ว.

ท่าทีและทัศนคติดังกล่าวพบได้ในบรรยากาศทางการเมืองทุกวันนี้ อาทิเช่น การที่ ส. ศิวรักษ์ ห้ามปรามนักศึกษาว่าอย่าประท้วง ราวกับว่านักศึกษา รู้จักแก่การประท้วงอย่าง ไม่ดูคามำคาเรือ, หนังสือพิมพ์หลายฉบับก็ทักเตือนในทำนองเดียวกัน. ครั้นนักศึกษาไม่ประท้วงก็ชมเชย, ในขณะที่นักศึกษาแค่ออกแถลงการณ์ ก็กลายเป็นความถึงเครือครุนแรง, ตามมาด้วยการเตือนจากผู้ใหญ่ ทั้งหลายว่าอย่ารุนแรงนัก, ทั้ง ๆ ที่เอาข้อมูลมา

ทางคุณแล้ว นักศึกษาเขาทำอะไรมากกว่าการ จักอภิปราช, แดงซ่าว, แจกแดงการณส์สักที ครั้งในรอบหลายปีที่ผ่านมา และการเคลื่อนไหว ที่จริงจึงนำไปสู่ความรุนแรงโดยตัวมันเองหรืออย่างไร? การคัดค้านขบวนการนักศึกษาอย่างฉิวๆ นำไปสู่การวิเคราะห์ที่ตลก ๆ ว่าหาก ส. ศิวรักษ์ถูก จับในวันทีออกหมาย จะเกิดความวุ่นวายจากการ ประท้วงของนักศึกษา ทั้ง ๆ ที่ไม่มีเค้าเลยว่่านัก- ศึกษาจะทำเช่นนั้น. ตรงข้ามกลุ่มพลังที่ยังเตรียม พร้อมระอุอยู่ในวันนั้น คือ ลูกเสือชาวบ้านต่าง หากและถ้า ส. ศิวรักษ์ ถูกจับในวันนั้น ความ วุ่นวายจะไม่เกิดขึ้นจากฝ่ายนักศึกษาอย่างแน่นอน (แต่เชื่อนั่นมันได้ว่า เหตุการณ์ช่วงนี้จะตกบันทึก ว่า นักศึกษาเตรียมประท้วง ทั้ง ๆ ที่เป็นข่าวที่ คิกเอาเองจากความเชื่อของคนเขียนข่าว)

คงปฏิเสธไม่ได้ว่าคำเตือนและข้อเสนอนี้เหล่านี้นั้นมิได้ผิดเสียทั้งหมดและทุกกรณี ทั้งเป็นความห่วงใยที่มีต่อนักศึกษา แต่สิ่งที่น่าสนใจก็คือทัศนคติเหล่านี้ได้แฝงคุณค่าและการคัดค้านใจในปริ- บทที่ขบวนการนักศึกษาเป็นฝ่ายพ่ายแพ้, ตกเป็นเบี้ย, ไม่สู้ขุมรอบคอบ.

เคยคิดบ้างไหมว่า ทาติเลโอถูกตากกลางกั- เกือบอย่างไร ก่อนที่เขาจะยอมแพ้และสารภาพว่าสิ่งที่เขาค้นพบไม่เป็นความจริง ในยุคนั้นผู้คนกล่าวขวัญถึงความนอกวิสัยนอกกรอบของเขาว่าอย่างไรกัน "ความจริง" ที่สังคมยอมรับจึงได้แก่ มติที่เป็นผลมาจากการแพ้ชนะกันด้วย "อำนาจ" แต่สังคมมัก ไม่ยอมรับว่าตนเองกำลังใช้อำนาจสถาปนาความจริง, ความถูกต้อง, ความดี. กลับอ้างไปว่าเป็นลักษณะเฉพาะบ้าง, เอกลักษณะบ้าง,

บางทีก็เลยเถิดไปว่าเป็นลัทธิความจริงแท้ที่มีกฎ- หมายออกมาบังคับว่าจะเลิกมิได้.

ในเรื่อง คำพิพากษา ของชาติ กอบจิตติ จำกัดได้ใหม่ว่า ทุกคนในหมู่บ้าน (ยกเว้นลุงไซ) คัดค้านพิพากษาว่า พักเอาเมียพ่อเป็นเมียตัว, คัด- ดินว่าพักเป็นคนเสวมแม่แก่ศพักไว้ค่า. 'ความจริง' ก็คือความเชื่อและการให้ความหมายที่คูมิวเนินจะ สอดคล้องไปกันได้ดีทางตรรก และความยอมรับ ในสังคม และใช้การยอมรับนั้นเป็นอำนาจสถาป- นาความจริงทั้ง ๆ ที่ไม่จริง ไม่เปิดโอกาสให้แม่- แก่พักเองที่จะแก้ตัว. ความจริงชนิดนี้ยังมีผลไป ทำให้ความจริง (จริง ๆ) อย่างพฤติกรรมของ- ครูใหญ่กลายเป็นความไม่จริงไปได้ เพราะไม่ สอดคล้องกับความเชื่อที่ดำรงอยู่. หากยอมรับว่า- ครูใหญ่และพักพูดจริงก็หมายถึงสังคมนั้นคงบั้น- บ่วน เพราะอำนาจที่ทุกคนเคยใช้ต่อสู้พักจะถูกสั่น- กลอน ฉะนั้นสังคมนั้นจึงรักษาความมั่นคงไว้ด้วย การเอาพักและความจริงเป็นเหยื่อบูชาอยู่ ใน เวลาเดียวกันกลับใช้อำนาจยึดเยือกให้เกิดความ- จริงชนิดที่ตนต้องการขึ้น.

พักต้องวัยระดากธรรมจากคำพิพากษารอบ- คำนโดยผู้พิพากษาทั้งหลายไม่รู้ตัว (จริง ๆ) ว่า- ตนกำลังทำตัวเป็นผู้พิพากษา.

เหตุการณ์ในห้องประชุมวันนั้นก็เหมือนละครชีวิตโรงหนึ่งก็มีผู้คนให้ความหมาย และพิพาก- ษาไปแล้วในแนวหนึ่ง แต่กลับบอกกล่าวว่าความ- เห็นของผู้เสนอยังไม่เป็นข้อยุติ.

ผู้คนในหมู่บ้านของพักก็คงเช่นกัน คือคง- หาสาเหตุไปอีกหลายวันว่าพักตายเพราะอะไร. แต่- เขาคงหาคำตอบบนพื้นฐานความเชื่อของตนเอง

ซึ่งเป็นคำพิพากษาไปแล้วโดยพื้นฐาน. คำพิพากษาโดยไม่รู้ตัวนั้นได้กลายเป็น “ความจำ” ของผู้คนทั่วไปแล้ว, ไม่กี่วันหลังจากนั้นมันก็จะกลายเป็น “ความจริง” ไปในที่สุด. สิ่งที่ยังเหลือต้องทำ คือการหาคำอธิบายแก่การตายของพักให้สอดคล้องกับความจริงที่ตนจำ.

ความหมายเชิงทัศนคติซึ่งที่ประชุม และสังคมมอบให้แก่ชนวนนักศึกษาที่กำลังถูกบันทึกลงในความจำของผู้คน และกลายเป็นความจริงโดยไม่มีข้อรอกำหนดอันกวีวิชาการสาขาไหนจัดสัมมนาหลงมกิความเห็นให้เลย. นี่ต่างหากคือความคับแค้นตัวจริง.

การเมืองของอดีตกับประวัติศาสตร์ของปัจจุบัน

ประวัติศาสตร์ของขบวนการ 14 ตุลากำลังถูกจัดการทำนองเดียวกับที่การปฏิวัติ 2475 ถูกกระทำแก่การรุนแรงกว่า, เด็ดขาดกว่าและสำเร็จรวดเร็วกว่าเสียอีก.

การปฏิวัติ 2475 เป็นการแตกหักครั้งสำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์การเมืองไทย-แค่ 10 กว่าปีให้หลังเจตจำนงค์ของคณะราษฎรไม่บรรลุผลระบบทหารเริ่มสถาปนาตัวเองทุกด้านและกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ครอบงำสังคมไทยมาจนทุกวันนี้. การปฏิวัติคราวนั้นและคณะราษฎรได้ก่อผลเป็นความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างถึงราก แต่คุณค่าและความหมายที่กินในเวลาต่อมามอบให้กลับคลุมเครือ, ลึกคุณค่าหรือถึงขนาดกลับชาวเป็นคำ

เพียงหลังปี 2490 เป็นต้นมา ความรับรู้และประเมินคุณค่าของการปฏิวัติ 2475 เริ่มเปลี่ยนไปในทางลบและเลือนยิ่งขึ้น³ การสลับเปลี่ยนเวียนกันปกครองโดยระบอบเผด็จการและคณะทหารชุดแล้วชุดเล่า ทำให้การปฏิวัติ 2475 ถูกตั้งคำถามและกอบกันในทำนองว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงแก่กลุ่มบุคคลที่ปกครองเท่านั้น. อคติของระยะก่อนและหลัง 2475 เริ่มจะถูกเชื่อมเข้าเป็นเนื้อเดียวกัน. กรีนผลพวงและกลุ่มคนที่สืบทอดจากคณะราษฎรหมดบทบาทไปจากเวทีการเมือง, แต่กลุ่มที่สูญเสียบทบาทจากการปฏิวัติคราวนั้นฟื้นคืนฐานะได้, ประวัติศาสตร์ก็ค่อย ๆ ถูกลบเลือนและให้ความหมายใหม่ไปอีกแบบโดยหันไปมอบความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญแบบ “พลิกแผ่นดิน” ให้แก่การปฏิรูปของรัชกาลที่ 5 แทน⁴

3. นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, “การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ของสยาม : ทรมแดนแห่งความรู้”, วารสารธรรมศาสตร์, ปีที่ 11 : เล่มที่ 2, มิถุนายน 2525.
4. ผลงานที่มีบทบาทสำคัญมากต่อแนวความคิดนี้ขึ้นหนึ่งคือ เกษม ศิริสัมพันธ์ และนิออน สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, “แนวพระราชดำริทางการเมืองในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” ประวัติศาสตร์และการเมือง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2516. นอกจากนี้ยังอาจดูได้จากกระแสปริวัติศาสตร์ก็ให้ความสนใจอย่างมากกับความเปลี่ยนแปลงสมัยรัชกาลที่ 5 โดยเฉพาะการปฏิรูประบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2435 เช่น งานของเดช บุญนาค และ Fred W. Riggs (รายนี้เป็นผู้เรียก ‘1892 reform’ ว่าเป็นการ “พลิกแผ่นดิน” ตามอย่างรัชกาลที่ 7)

24 มิถุนายน ถูกถอดจากการเป็นวันชาติ และกลายเป็นวันธรรมาคาที่อนุชนรุ่นหลัง 2500 แหบไม่เคยรู้จักความทรงจำของเขาถูกผลิตให้ไม่มี 24 มิถุนายน, ไม่มี 2475

แม้กระทั่งหลัง 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งเรียกว่าเป็นยุคประชาธิปไตยเบ่งบาน, การรื้อฟื้นคุณค่าความหมายของ 2475 ก็กว้าง⁵ นักวิชาการผู้นิยมประชาธิปไตยท่านหนึ่งถึงกับเปรียบเทียบ 14 ตุลา 2516 กับกบฏบวรเดชซึ่งต่อต้านคณะราษฎร และใช้ 14 ตุลาไปลดคุณค่า 2475.⁶ การกล่าวถึงวาระแรกของระบอบประชาธิปไตยถูกอ้างอิงไปถึงพระราชดำรัสของรัชกาลที่ 7 แทนที่จะเป็นคณะราษฎร?

5. คู่งค้ประคอบของบทความและทัศนะใน เบื้องแรกประชาธิปไตย, สยามคนนักข่าวแห่งประเทศไทย, พฤศจิกายน 2516 (หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคมเพียงเดือนเดียว) ในขณะที่องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ออกเอกสารของ ดร.ปรีดี พนมยงค์เกี่ยวกับคณะราษฎรและ 2475 ดู วารสารอมร. ฉบับ 10 ธันวาคม, 2517.
6. ชัยอนันต์, สมุทวณิช, 14 ตุลา: คณะราษฎรกับกบฏบวรเดช, 2517.
7. วารสารชื่อ "รัฐธรรมนูญ" ที่ออกในช่วงเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 หรือแผ่นปลิวที่ออกภายหลังการต่อสู้ถึงไม่กัวันที่พิมพ์พระราชดำรัส "วรคทอง" ดังกล่าว, แสคมป้รำลึกกรบรอบปีเหตุการณ์นี้แก่ค้พิมพ์เป็นรูปพานรัฐธรรมนูญ แต่ข้อความพระราชดำรัสดังกล่าวเป็นต้นทงทบไว้ (ดูหน้าปก สมบัติ จันทรวงค์, แสคมป้กับ สงคม, 2526).

การเบียดเบียนสาววัยของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ จึงต้องถูกบีบโปสเตอร์โจมตี, การเขียนประวัติ คุณความดีของท่าน จึงต้องถูกคอบโต้และพยายามถึงผลงานหลาย ๆ อย่างของท่านว่าเป็นผลงานของ ชุณนางท่านต่าง ๆ ก่อน 2475 มาแล้ว และการจัดงาน 50 ปีมหาวิทยาลัยจึงต้องพบอุปสรรค "กึ่งอุปถัมภ์" เพราะถึงเหล่านี้ไม่มีผลกระทบกระเทือนความทรงจำที่ถูกผลิตอยู่ในทุกวันนี้.

14 ตุลา 2516 ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงสำคัญอีกครั้งหนึ่งที่ยังไม่อาจประเมินเปรียบกับ 2475 ได้อายุของขบวนการนักศึกษาคราวนั้นค่อนข้างสั้น, ฐานะของเหล่าผู้ก่อการขบวนการ 14 ตุลาคมได้อยู่ในโครงสร้างทางการเมืองแบบเดียวกับคณะราษฎร, ช้ำคอกผลที่มหาศาลในเวลาต่อมาถูกผูกพันเข้ากับพคท. ซึ่งพ่ายแพ้ เหล่านี้เป็นปัจจัยให้ 14 ตุลา มีฐานะในความทรงจำอย่างอ่อนแอเสียยิ่งกว่าการปฏิวัติ 2475.

ทุกวันนี้เราได้พบเห็นกระบวนกรลดคุณค่า 14 ตุลาและลบออกจากประวัติศาสตร์ในหลาย ๆ ลักษณะ อาทิ เช่น การไม่เอ่ยถึง "3 ทหารราช" ที่ถูกรับใช้, กลับกล่าวถึง 14 ตุลา 2516 อย่างรวบหัวรวบหางว่าเป็นการกระทำของฝ่ายคอมมิวนิสต์, เป็นการก่อความวุ่นวายของนักศึกษา, เป็นภาวะกบฏหมู่ของเมือง, ไร้กฎหมาย, รวมไปถึงสิ่งที่กล่าวมาโดยตลอด คือ การพิพากษาว่า ขบวนการนักศึกษาคิดแต่จะประท้วง สุ่มสี่สุ่มห้า, นิยมความรุนแรง, ช้ายจัด, มักตกเป็นเหยื่อ เป็นต้น

ประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทยยุคใหม่ใน 10 ปีมานี้กำลังถูกเปลี่ยนบท กล่าวคือลดทอน

สำคัญของการศึกษา แต่เพิ่มพูนความสำคัญ
ของกองทัพ (ทั้งนโยบาย, ผู้นำแล้วสถาบันทหาร)
ว่าเป็นผู้มีบทบาทต่อความมั่นคงของระบบประชา-
ธิปไตยแบบไทย ๆ อันมีพระมหากษัตริย์เป็น
ประมุข คงจะเห็นได้จากกรณีส.ส. ปิยะธรร-
วัชราภรณ์ กล่าวถึงบทบาททหารต่อประชาธิปไตย
ในแบบหนึ่ง แต่กลับถูกกลไกสื่อมวลชน
สถาปนาความรู้แก่ประชาชนในอีกแบบหนึ่ง

การไม่ก่อสร้างอนุสาวรีย์วีรชน 14 ตุลาที่ตี
แยกคอคว่ำจึงไม่ใช่เพียงแค่ปัญหาของระบบระ-
เบียบแต่มีความหมายใหญ่หลวงต่อการจลาจลหรือ
ทำให้ตี 14 ตุลา ซ้ำการไม่ปล่อยที่บริเวณคัง-
กล่าวว่างไว้กลับกลายเป็นที่ขายสลากกินแบ่งจึงมี
ความหมายมากกว่าหรือความสะทอนหรือปัญหา
สถานที่แก่ผู้ขายสลากแต่เป็นสัญลักษณ์ของการ
ลบล้างเหตุการณ์ 14 ตุลาทีเดียว เพราะคงจำกัน
ได้คราวนั้นที่กองสลากถูกเผาหรือชกเป็นหลังแรก ๆ
ซึ่งแสดงชัดถึงเจตนาถกของขบวนการ 14 ตุลา

นักประวัติศาสตร์หรือใครก็ตามที่เสนอว่า
เรื่องขบวนการนักศึกษาเป็นเรื่องใกล้ตัวเกินไป
และข้อเท็จจริงหลายอย่างยังไม่กระจ่างพลต้องกัน
กว่าให้รอบด้านถึงวันนั้น เป็นพฤติกรรมของนัก
วิชาการที่พอเข้าใจได้. แต่คงจะต้องตระหนักด้วย
ว่า ทุกขณะที่คิดว่ายังมีใครที่คิดเช่นนั้น แท้ที่
จริงมีครามจริงบางคนที่ถูกลบเลือนหรือบดขยี้
แล้วด้วยอำนาจของกลไกรัฐ, สื่อมวลชน, การ
สอพลอบ่อนและทัศนคติที่ยอมรับกันทั่วไป การ
ค้นหาความจริงของอดีตจึงไม่เคยดำเนินไปบน
ความว่างเปล่าหรือความหมายที่สังคมมอบให้
อย่างเป็นกลาง ๆ หากดำเนินไปอย่างสอดคล้อง

กับความเชื่อที่สังคมสถาปนาแล้วหรือไม่ก็ต่อต้าน
ความเชื่อดังกล่าว.

ประวัติศาสตร์อาจเป็นของเล่น ที่นักประ-
วัติศาสตร์ตบถนุสนานกับการค้นหา แต่เขาไม่สาม-
ารถหยุดยั้งการตัดสินใจที่สังคมกระทำอยู่ทุกขณะ.
เขาเดินตามหลังความทรงจำที่กลายเป็นความจริง
ตลอดเวลา ประวัติศาสตร์จึงเป็นของใช้ที่ผู้กระทำ
การ ในประวัติศาสตร์หยิบฉวยอย่างเอาการเอางาน
อยู่ทุกขณะปัจจุบัน. ประวัติศาสตร์ถูกเขียนอยู่
ตลอดเวลาด้วยกลไกต่าง ๆ ในสังคม จนทำให้
เกิดความรู้สึกอยู่บ่อยครั้งว่านักประวัติศาสตร์และ
วงการวิชาการ เรื่องอดีตเป็นเพียงสนามเด็กเล่นใน
อารยธรรมสมัยใหม่.

อดีตอยู่ที่ปัจจุบัน - ความจริงคือมายา เพื่อความจริง

รายงานดังกล่าวยังมีปัญหาตั้งแต่สมมุติฐาน
ข้อมูลและวิธีการศึกษา. แค่มีปัญหามากกว่าเห็นจะ
เป็นคำพิพากษาทั้งหลายที่เราท่านต่างมอบให้แก่
ประวัติศาสตร์ของขบวนการนักศึกษาแล้ว ไม่ค่อย
จะยอมรับว่าตัวเองพิพากษาแล้ว. กระทั่งกำลัง
กลายเป็นความทรงจำทางสังคมเข้าทุกที. 6 ตุลา
2519 จึงสามารถเป็นอดีตที่หลงกลหลอนผู้คนจำ-
นวนมากได้และใช้เป็นคำขู่อย่างได้ผลหลายครั้ง.
ผู้คนในหมู่บ้านที่พิพากษาผิด กลับคิดว่า
ไม่เข้าใจว่าผิดตายเพราะอะไร พวกเขาทำเป็น
ครุ่นคิดหาคำตอบต่อมาหลายวัน. แต่ความจริงที่
เขารู้คือผิดตายไปแล้ว และผิดเป็นคนไม่ดี. การ
ครุ่นคิดของพวกเขาแท้ที่จริงคือการรื้อเวลาที่คำ-
พิพากษาของเขาจะกลายเป็นความจริง. เพื่อจะ

ได้ไม่ต้องย้อนสงสัยใคร่ใหญ่, ไม่ต้องย้อนสงสัยระบบคุณค่าและความเชื่อที่ดำรงอยู่ของตนเองและหมู่บ้าน, เพื่อจะได้ไม่ต้องทำทนายการให้ความหมายที่พวกเขาถือพิกและครูใหญ่และระเบียบสังคม.

คนไทยไม่เคยลืมง่ายอย่างที่กล่าวกันหรอก. เราสามารถจำเรื่องราวอดีตซึ่งมากมายแม้แต่ถึงสมัยน้ำนเจ้าโน่น. เรามีชีวิตอยู่ท่ามกลางอารยธรรมที่บงการความรับรู้ต่อก็คือของเรา ๒ ล้านพร้อม ๆ กัน นั่นคือ ทำให้จำ—ทำให้ลืม ประวัติศาสตร์ชวบนนักรักษาเป็นเพียงสิ่งหนึ่งที่เห็นได้

รักและง่าย ยังมีกระบวนการสร้างความรู้สึกหลายอย่างที่ดำเนินอย่างซับซ้อนและแฝงเร้นกว่านี้.

ความรักและง่ายที่ประวัติศาสตร์ชวบนนักรักษากำลึงถูกกระทำยังหมายถึงระดับของการกระทำรุนแรงกว่าอีกหลายกรณีเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลเร็วที่สุด.

สิ่งที่กำลังเกิดขึ้น อาจ ไม่ใช่อย่างที่ชาวบ้านกระทำต่อพิกก็เป็นได้ เพราะนั่นยังเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างไม่ตั้งใจ. ทว่าอาจจะเหมือนสิ่งที่ยอร์จ ออร์เวล เรียกว่า "Minitrue" ในหนังสือ "1984" ก็เป็นได้.

ชินทศน์

สำนักพิมพ์ผลึก เสนอ :
วิพากษ์ลัทธิมาร์กซ์ :

กลุ่มซ้ายใหม่ในฝรั่งเศส

กาญจนา แก้วเทพ เก็บความและเรียบเรียง

...สำหรับฝรั่งเศสนั้น ลัทธิมาร์กซ์มีโชติมาตรที่เด่นออกนอกแฉไขมีดูหาสังคม-คิงเนม เราจึงเห็นความพยายามของปัญญาชน นักคิด และขบวนการของชาวฝรั่งเศสที่มุ่งเน้นเข้ามามีอิทธิพลที่เกิดขึ้นยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ อาทิ ชาร์ล, โบว์วีร์, เลอแนโนเวอร์, อ็อลแซร์, ยูโรคอมมิวนิสต์ ฯลฯ

มีวางจำหน่ายทั่วไปแล้ว
ราคาเล่มละ 22 บาทเท่านั้น

กองบรรณาธิการ "เศรษฐศาสตร์การเมือง" เสนอ:
พัฒนาการศาสตร์มาร์กซ์สมัย
ว่าด้วย การเมือง

เดวิด แมคลีแลน เขียน

นพพร สุวรรณพานิช แปล

...ความสำเร็จของความคิดมาร์กซ์สมัยใหม่ในฐานะที่เป็นแรงบันดาลใจให้กับขบวนการทางการเมืองของมวลชน รวมถึงการผสมผสานระหว่างทฤษฎีมาร์กซ์สมัยใหม่และความคืบหน้าได้สร้างปัญหาทางการเมืองขึ้น...การใช้มาร์กซ์สมัยรูปแบบต่าง ๆ เข้าผสม กับลัทธิชาตินิยม ทำให้ไม่แน่ชัดโรนาลไปกว่าการใช้เป็นอุดมการณ์เพื่อกระตุ้นให้มวลชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยเท่านั้น...

ติดตามหาซื้ออ่านได้วันนี้
ในราคาเล่มละ 25 บาท